

Haundaem Caeuq Raizva

□ Dungz Yij raiz Veiz Yinyiz hoiz

Gaxgonq, gou itcig laihnaeuz geu buhmbangimbaek Bwzguyauz cij miz cungj doz ndeu, Ahgungh lwnh gou nyi le gou cij rox, doz geu buhmbangimbaek Bwzguyauz ceiqlnoix miz haj roek cungj bienqvaq. Cij mbouj gvaq youq ndaw doz mbouj doengz, hamz miz gij neiyungz daihgaiq doxdoengz, cungj aeu cihsaw “田” caeuq dozgoek doznye guh baenz, ndaw doz cihsaw “田” go’gyaj mwnhoengh, haenznaz lai, baihrog naz lwgnyez caeuq gaeqlwg baizlied caezcingj. Gou dauq roxnyinh, gij doz caeuq yenzsu geu buhmbangimbaek neix, engq lumj dwg youh yienh’ ok gij saedcej bingzciengz vunzmbanj nei.

Gij ieng Ahgungh yungh daeuj guh doz haenx gig saenzgeiz, dwg aeu gij ieng faexgau guhbaenz. Faexgau dwg cungj faex dieg Bwzguyauz gag miz ndeu. Miz bi ndeu seizcin, dou bae ranz Ahgungh, youq gwnz roen bungzdaengz gyagoeng ranz de, de heuhguh Aumingz, roekcib lai bi. Aumingz dwg bouxvunz Bwzguyauz ceiq miz daegsaek baujmaemh cienzdoengj sibgvenq haenx. De yungh diuz baengz hau bwz gij byoemgyaeuj dingz hau dingz ndaem haenx youq dingj gyaeuj, de daenj geu vaq raez daengz gyaeujhoq caeuq baihrog daenj buh ndaem. Aumingz cingq dawz mbaeklae faex gaq daengz gwnz go faexgau, youq gwnz mbaeklae, fwngzswix gaem fagsiuq, fwngzgvaz gaem fagcuiz, youq gwnz go faexgau hung ndeu siuq congh. Gwnz go faexgau haenx miz congh geq caengz nem caengz, youh demlai haujlai congh moq. Gij congh haenx baizlied caezcingj, lumj dwg comz youq ciengq go nei, youq gyang gemh riengz rumz ciengq go. Faexgau congh yied lai, go faex couh yied maengh. Daj gyae yawj, daengx go faexgau lumj aen bingzva henjmong baek miz nye faex ndeu, gwnz go faex gij mbaw heuswd haenx lumj ndok bya nei baizlied caezcingj, youq aen lajmbwn lamz riengz rumz bibuengq, deih cax miz gvilwd, seizgan lumjbaenz couh menh roengzdaeuj nei.

Gou mbouj rox couh cam Aumingz, siuq gij congh haenx guhmaz? Aumingz naeuz dwg vihliux aeu ienggau. Seizcin siuq congh, seizhah couh miz ieng daj ndaw congh lae okdaeuj, seizhaenx couh baenz gvaqdaeuj aeu ienggau lo. Aumingz vix giz mbouj gyae go faexgau hung lumj gen fwngz ndeu naeuz, sou yawj, yienzbonj faexgau cungj maj baenz yienghhaenx, caeuq faex wngq mbouj miz maz mbouj doengz, dou binaengz cungj siuq congh, hawj raemxieng de lae okdaeuj, menhmenh nei de couh bienq hung bienq ndeiyawj lo. Yienzlaiz dwg yienghneix, gou cungj laihnaeuz faexgau yienzbonj couh maengh baenzhaenx, seizneix cij rox, yienzlaiz dwg ginggvaq yungh vunz bae guh yienghhaenx cij bienqndaej baenzneix geizheih.

以前,我一直以为白裤瑶背心只有一种图案,在阿龚的解说下才知道,白裤瑶背心图案至少有五六种变化。只不过在不同的图案中,所包含的内容大致相同,均以田字及子母图为布局,田内禾苗繁茂、阡陌纵横,田外小孩和鸡仔规律排列。我倒觉得,这些背心上的图案及元素,更像村民日常生活场景的再现。

阿龚用来绘制背心图案的汁液很神奇,是取自粘膏树的汁液。粘膏树是白裤瑶村寨特有的一种树。有一年春天,我们去阿龚家,路上遇到她的家公,六十多岁的明叔。明叔是一个典型的保持传统习惯的白裤瑶人。他用白布条把一缕黑白参半的稀疏长发盘于头顶,身上穿着及膝的白裤子和黑上衣。明叔正把木梯子架到一棵粘膏树上,借着木梯子的高度,左手拿着凿子,右手拿着小铁锤,在一棵粗壮的粘膏树上凿洞孔。那棵粘膏树的身上遍布层层叠叠的旧孔,又新添了许许多多的新孔。那些洞孔有规律地排列着,仿佛合唱团一般,在山坳间集体迎风歌唱。粘膏树的洞孔越多,树身就越臃肿。从远处看,整棵粘膏树像一个插着树枝的褐灰色花瓶,树枝上那些翠绿的叶子像鱼骨一样整齐地排列,在湛蓝的天空下随风摆动,疏密有致,时间仿佛就此慢了下来。

我不解地问明叔,凿那些洞孔干吗?明叔说是为了取粘膏汁。春天凿孔,夏天时就有汁液从洞孔里流出,那时便可以过来取粘膏汁了。明叔指着不远处一株手臂粗的粘膏树说,你们看,原本粘膏树都长成那样,跟其他树种没有太大区别,我们每年都给它凿孔,让它的汁液流出来,慢慢地它就变大变好看了。原来如此,我一直以为粘膏树原本就那么臃肿,才知道,原来是经过人工干预才转变成如此奇特的。

见到阿龚,我说,明叔真好,还给你凿树孔取粘膏汁呢。阿龚笑着说,这是我们白裤瑶人的习俗,需要年长的男人去凿树孔,年长的女人去取粘膏汁。我问阿龚,树上会流出很多粘膏汁吗?阿龚说不多,一棵粘膏树最多能采集到一斤左右的汁液。阿龚还说,那些粘膏汁取回来后,要用草木灰水来反复揉搓,洗去粘膏汁的杂质,直到变成白色了才能使用。

我知道瑶服的制作极其复杂,工序繁多。凿孔、取汁、绘图只是其中的一小部分工序。男人的服饰容易一些,以黑白色为主,而色彩斑斓的女人服饰就复杂多了,做一套差不多得花一年的时间。?

在里湖瑶族乡,常常看到一些白裤瑶妇女三五成群地在树林里、田野上打桩布阵,跑纱、梳纱、收纱,为织布做准备。也常看到白裤瑶妇女坐在自家门口的台阶上,用粘膏汁画服饰上的图案或刺绣,制作衣服的配件。感觉她们无时无刻不在忙碌,不是忙农活就是制作服饰,她们不会白白浪费掉那些时光。

阿龚的手艺很好,制作的瑶服非常精美,我建议她不妨多做一些,除了自家穿的,也可以拿出来售卖。阿龚说等卖了猪和牛,也打算到安置点居住。丈夫阿金可以到景区或者附近找事做,她可以加入社区黎凤珍染布坊制作瑶服,或者加入非遗文化展演。黎凤珍是瑶族服饰自治区级非遗代表性传承人,在朵努社区带领一百多位白裤瑶妇女制作白裤瑶服饰出售,给安置点的白裤瑶妇女提供就业岗位。阿龚想,随着旅游业的发展,总能在安置点稳定地扎下根来。居住在朵努社区的一些人已经在自己家里开起了小卖部,阿龚家旁边那户人家还开起了烧烤摊,人们都在积极地融入新的生活。

(完。原载《广西文学》,原标题《黑白与斑斓》,汉文作者:桐雨,壮文翻译:韦运益)

Raen Ahgungh, gou naeuz, Aumingz caen ndei, lij vih mwngz siuq faex aeu ienggau ne. Ahgungh riu naeuz, neix dwg gij sibgvenq Bwzguyauz dou, aeu bouxsai nienzlaux bae aeu siuq congh faex, mehmbwk nienzlaux bae aeu ienggau. Gou cam Ahgungh, gwnz faex ndaej lae ok haujlai ieng lwi? Ahgungh naeuz mbouj lai, go faexgau ndeu ceiq lai rom ndaej gaen ieng ndeu hwnjroengz. Ahgungh lij naeuz, gij ienggau haenx aeu dauq liux le, yaek aeu raemx daeuh nya nu bae nu dauq, swiq gij doxgaiq cab ienggau bae, daengz de bienqbaenz hausak le cij ndaej yungh.

Gou rox, guh ndangdaenj Yauzcuz gig fukcab, bouhloh lai youh nyoengq. Siuq congh、aeu ieng、guh doz cij dwg ndawde gij bouhloh iq ndeu. Ndangdaenj bouxsai yungzheih di, aeu saek ndaem saek hau guh goek, hoeng ndangdaenj mehmbwk saek raizva haenx couh fukcab lai lo, guh dauq ndeu ca mbouj lai guh bae bi seizgan ndeu.

Youq Lijhuz Yauzcuz Yangh, ciengzciengz yawjraen mbangj mehmbwk Bwzguyauz sam boux haj boux baenz gyoengq youq ndaw ndoeng、gwnz doenghnaz dwk dongh guh baengz, rag sa、roi sa、sou sa, bwh daemj baengz. Hix ciengz yawjraen mehmbwk Bwzguyauz naengh youq gwnz mbaek dou ranz swhgeij, yungh ienggau niu guh doz ndangdaenj caeuq siuq va, guh boiqgienh buh. Roxnyinh gyoengqde seizseiz cungj nyaengq dangqmaz, mbouj dwg guh hong reihnaz couh dwg guh ndangdaenj, gyoengqde cungj mbouj ndaej youq hoengq.

Dinfwngz Ahgungh ndei dangqmaz, guh ndangdaenj Yauzcuz ndei raixcaix, gou naeuz de baenz guh lai di, cawz ranz swhgeij daenj, hix ndaej dawz bae gai. Ahgungh naeuz caj gai mou caeuq cwz liux, hix dajsuenq bae dieg anceiq youq. Bouxgvan de Ahginh hix baenz youq ginggih roxnaeuz dieg henzgyawj ra saeh guh, Ahgungh hix ndaej gyahaeuj Aen Fangj Nyumx Baengz Liz Fungcinh ndaw segih guh ndangdaenj Yauzcuz, roxnaeuz gyahaeuj guh feihyiz vwnzva baijyienj. Liz Fungcinh dwg swcigih gaep boux cienzswnj feihyiz ndangdaenj Yauzcuz miz daibyausjng haenx, youq Dojnuij Segih daiqlingx bak lai boux mehmbwk Bwzguyauz guh ndangdaenj Yauzcuz gai, hawj gyoengq mehmbwk Bwzguyauz dieg anceiq miz hong guh. Ahgungh siengj, riengz gij lijyouz canjniieb hwnghuengh hwnjdaeuj, cungj ndaej youq dieg anceiq youq maenh doek rag. Mbangjboux youq ndaw Dojnuij Segih haenx gaenq youq ranz swhgeij hai bouqgaihuh, hoh nden ranz Ahgungh lij hai le aen bouq sauhgauj ndeu, gyoengqvunz cungj gaenxmaenx yungzhaeuj cungj saedcej moq.

(sat)